

เอกสารหมายเลข 5.1-3-1/1
เอกสารหมายเลข 5.1-4-1/1

รายงานการบูรณาการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัย

รายวิชาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา (รายวิชา 02181332 Creative Media in Agricultural and Environmental Education) มีวัตถุประสงค์ของรายวิชาเพื่อให้นิสิตมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญ คุณลักษณะ และประเภทของสื่อเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา สามารถวิเคราะห์ข้อมูล สารสนเทศ และเลือกใช้สื่อเพื่อประยุกต์ในการสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างสร้างสรรค์ และเพื่อให้นิสิตมีทักษะเกี่ยวกับออกแบบสื่อ กระบวนการผลิตสื่อ และการประยุกต์ใช้สื่อเพื่อสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ดังนั้นในการจัดการเรียนการสอนในรายวิชานี้จึงได้นำแนวทางการบูรณาการการเรียนการสอน การบริการวิชาการและการวิจัย มาใช้ในการสมมติฐานกระบวนการจัดการเรียนรู้ในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐานการเรียนรู้ เพื่อให้นิสิตเกิดกระบวนการเรียนรู้ ทักษะ และสามารถฝึกปฏิบัติจากสภาพจริงได้อย่างเหมาะสม จนนำไปสู่การออกแบบและประยุกต์ใช้สื่อเพื่อสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพและสร้างสรรค์

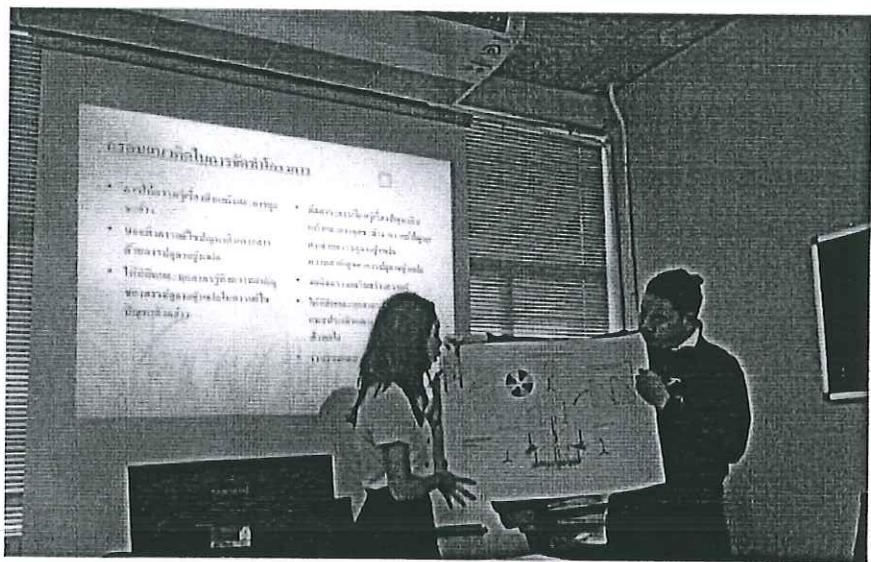
แนวทางการบูรณาการการเรียนการสอน การบริการวิชาการและการวิจัย ประกอบด้วยกระบวนการ 3 ส่วนใหญ่ๆ ดังนี้ (ภาคที่ 1)

1. กระบวนการจัดการเรียนการสอน รายวิชาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา สำหรับนิสิตชั้นปีที่ 3 หลักสูตรเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา นิสิตจำนวน 63 คน ในระหว่างภาคปลาย ปีการศึกษา 2556 โดยมีอาจารย์ผู้สอน 4 ท่าน ได้แก่ 1) อาจารย์ ดร. อารีรัตน์ ภาครพิธเจริญ 2) อาจารย์ ดร. วรารภรณ์ แย้มทิม 3) อาจารย์ ดร. ศุกรักษ์ อธิคมสุวรรณ และ 4) อาจารย์ ดร. ระวี สัจจิสกุล โดยแบ่งกระบวนการจัดการเรียนการสอนออกเป็น 4 ขั้นตอน คือ 1) เตรียมการเรียนการสอนและเตรียมผู้สอน 2) การเรียนรู้ในชั้นเรียน 3) การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน และ 4) วัดและประเมินผล

2. กระบวนการบริการวิชาการแก่ชุมชน ภายใต้โครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน 12 โครงการ แบ่งกระบวนการในการบริการวิชาการออกเป็น 2 กระบวนการ ได้แก่ 1) การคัดเลือกชุมชน โดยการรวบรวมปัญหา อุปสรรค และองค์ความรู้ ที่ใช้เป็นแนวทางในการสื่อสารโดยการศึกษาเอกสาร/สำรวจ สัมภาษณ์/แบบสอบถามชุมชนที่สนใจ ซึ่งกระบวนการนี้นิสิตจะได้ตระหนักรถึงสภาพปัญหา ร่วมทางานเลือกในการแก้ปัญหา และตัดสินใจเลือกทางเลือกเพื่อแก้ปัญหา 2) การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อให้นิสิตได้เรียนรู้ที่ปฏิบัติ พัฒนาปรับปรุงสื่อสร้างสรรค์ จนสามารถนำไปดำเนินการในสภาพจริง และสามารถสะท้อนและสรุปผลเพื่อเสนอแนวทางแก้ไขปรับปรุงได้

3. กระบวนการวิจัย โครงการวิจัย แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน มีวัตถุประสงค์ (1) เพื่อศึกษารูปแบบและออกแบบ การจัดการเรียนการสอนสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็น

แหล่งเรียนรู้ (2) เพื่อประเมินผลการเรียนการสอนและโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน และ (3) เพื่อจัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยแบ่งกระบวนการวิจัยแบ่งออกเป็น 4 ส่วน คือ 1) ศึกษารูปแบบ และการวางแผนเพื่อออกแบบการเรียนการสอนในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน การเรียนรู้ 2) ประเมินการเรียนการสอนและสรุปและสะท้อนผลโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน โดยผู้วิจัยได้ทำการประเมินการเรียนการสอน โดยการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยสถิติพื้นฐาน ค่าร้อยละและค่าเฉลี่ย 3) จัดทำแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการนำข้อมูลมาประมวลผลและร่วมระดมความคิดเห็นร่วมกันกับอาจารย์ผู้สอนและผู้ที่เกี่ยวข้องเพื่อการพัฒนารูปแบบการเรียนการสอนต่อไป

การจัดการเรียนการสอนรายวิชา 02181332 สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา

1. เตรียมการเรียนการสอนและเตรียมผู้สอน - พิจารณาคุณลักษณะนิสิตที่พึงประสงค์- พิจารณา วัตถุประสงค์รายวิชา และประชุมปรึกษาหารือพิจารณาเนื้อหา ประสานงานและออกแบบการสอน

2. การเรียนรู้ในขั้นเรียน ทดลองปฏิบัติ และค้นหาแนวทางเลือกในการพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ ที่ เกี่ยวกับสื่อบุคคล สื่อมัตติมีเดีย และสื่อสิ่งพิมพ์

3. การเรียนรู้ในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

ตระหนักรับรู้ปัญหา

หาทางเลือกในการแก้ปัญหา

ตัดสินใจเลือกทางเลือก

เรียนรู้ที่จะปฏิบัติ

พัฒนาปรับปรุงสื่อ

ดำเนินการในสภาพจริง

สะท้อน สรุปผล เสนอแนวทางแก้ไข

การคัดเลือกชุมชน รวบรวมปัญหา อุปสรรค และองค์ความรู้ ที่ใช้เป็นแนวทางในการสื่อสาร โดยการศึกษาเอกสาร/สำรวจ ลักษณะ/แบบสอบถาม

การพัฒนาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและ สิ่งแวดล้อมศึกษา เพื่อให้เกิดการแก้ปัญหานายได้การกำกับดูแลของอาจารย์ที่ปรึกษา ประจำโครงการ 1 ท่าน

การประเมินการเรียนการสอนสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้

4. วัดและประเมินผล

สอบกลางภาคเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ด้านเนื้อหา การสอบปฏิบัติเพื่อวัดผลสัมฤทธิ์ด้านปฏิบัติ

นำเสนอร่างโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน ต่ออาจารย์ผู้สอน และรับฟังข้อเสนอแนะ เพื่อการนำไปปฏิบัติ

สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อม ศึกษา แบ่งตามประเภท สื่อบุคคล สื่อมัตติมีเดีย และสื่อสิ่งพิมพ์ ซึ่งแต่ละโครงการ สามารถเลือกพัฒนาออกแบบสื่อได้อย่าง สร้างสรรค์โดยไม่จำกัดประเภทสื่อและ จำนวนชิ้นงาน

นำเสนอผลการดำเนินงานที่ครอบคลุมถึงผล การปฏิบัติงานการประเมินจากชุมชน ผู้รับการบริการและแนวทางการเร้าโรงแก้ไข

รายงาน โครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน

โครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน 12 โครงการ

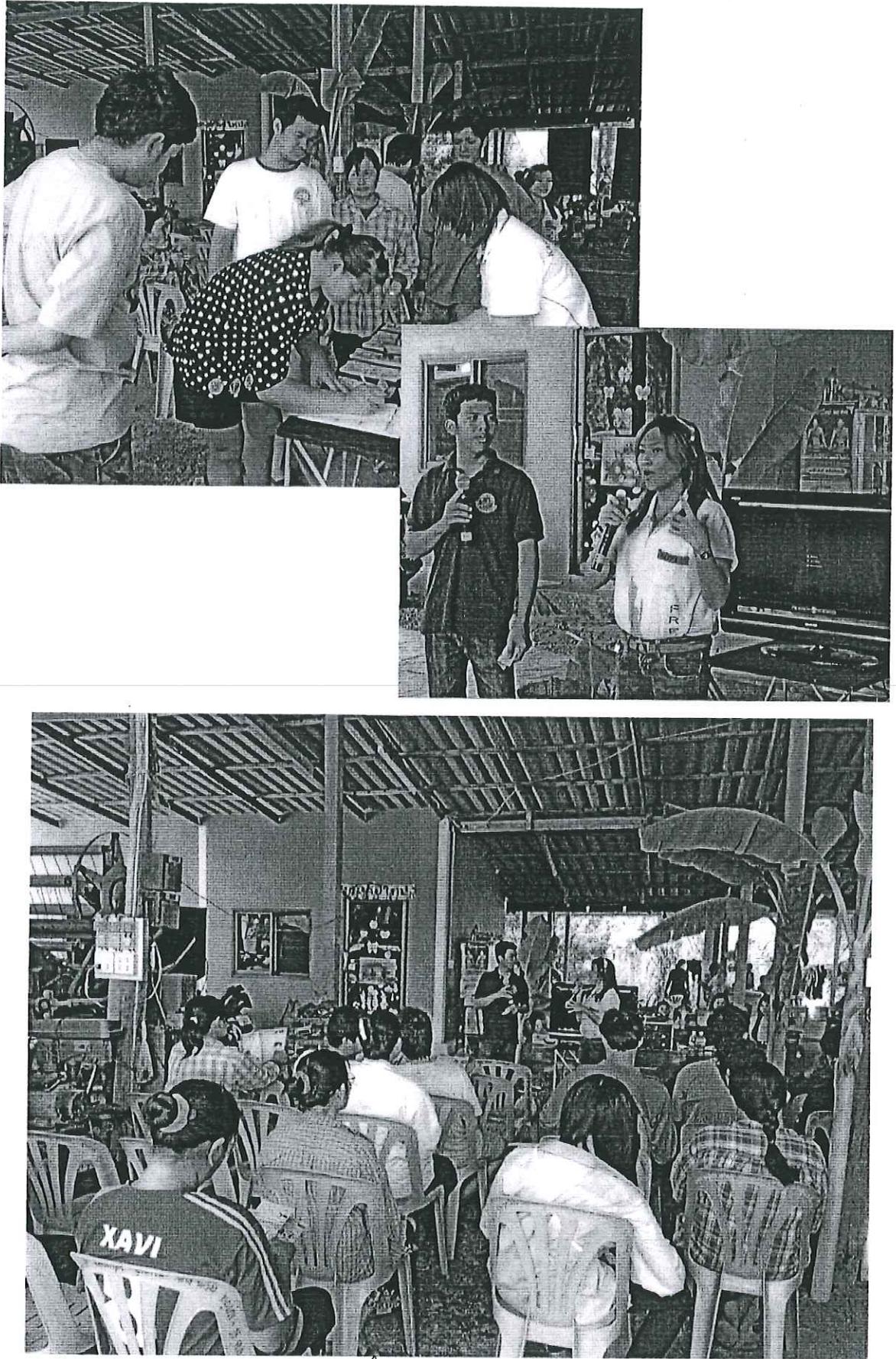
- การจัดทำหนังสือการตูน เรื่องการแยกประเภทการทำเกษตรแบบยั่งยืนสำหรับเยาวชนอายุ 11 ปี โรงเรียนวัดตอนเตาอิฐ อําเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (อ.ดร.ระวี สัจจ์โสกัน)
- โครงการ การสาธิต “การทำไนท์ห้องดักลิ่น” สำหรับนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 5 โรงเรียน วัดตอนเตาอิฐ อําเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (อ.ดร.ระวี สัจจ์โสกัน)
- การจัดทำหนังสือเพื่อส่งเสริมความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับเหตุนองฟ้าภูฐานหลังการปิดดอก สำหรับนักเรียนระดับชั้น ป. 6 โรงเรียนวัดตอนเตาอิฐ อําเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (อ.ดร.ระวี สัจจ์โสกัน)
- โครงการกิจกรรมเสริมสร้างความรู้เรื่องผักปลอดสารพิษจากพืช.เกษตร สู่หนองชัน ป. 4 โรงเรียน วัดตอนเตาอิฐ อําเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (อ.ดร.วรารณ์ แย้มทิม)
- โครงการจัดทำไปส่งตัวนักเรียนที่บ้านโดยรถบัส (อ.ดร.วรารณ์ แย้มทิม)
- โครงการส่งเสริมความรู้และจัดทำแผ่นพับเพื่อให้ความรู้เรื่องการทำปุ๋ยหมักจากอ่อนเชื้อเห็ด สำหรับเกษตรกรผู้เพาะปลูกในชุมชนบ้านยาง อําเภอกำแพงแสน จังหวัด นครปฐม ปศุสัตว์และสัตว์น้ำ (อ.ดร.วรารณ์ แย้มทิม)
- โครงการไปส่งตัวนักเรียนที่บ้านโดยรถบัส (อ.ดร.วรารณ์ แย้มทิม)
- โครงการฝึกอบรมการปลูกถั่วครัวรักษ์กินได้ สำหรับนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 2 โรงเรียน ช่องปรานวิทยา จังหวัดราชบุรี (อ.ดร.ศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ)
- นิทรรศการ “หมุ่นใบworth สาบ บริจส์ ต้อง 10 ลดยอดตีท้อกซ์” (อ.ดร.ศุภรักษ์ อธิคมสุวรรณ)
- โครงการสื่อสารเพื่อการเผยแพร่องค์ความรู้ทางเกษตรอินทรีย์ (อ.ดร.อารีรัตน์ ภาคพิมเจริญ)
- โครงการสมุนไพรลงตัวมีส่วนร่วมในการดูแลรักษาป่าชุมชน วัดป่าอนาคต อําเภอกำแพงแสน จังหวัดนครปฐม (อ.ดร.อารีรัตน์ ภาคพิมเจริญ)
- โครงการปฏิทินจัดการขยะพิษจากการเกษตร ตำบลบางไทรป่า อําเภอบางเลน จังหวัด นครปฐม (อ.ดร.อารีรัตน์ ภาคพิมเจริญ)

โครงการวิจัย

แนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อ สร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาใน รูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน

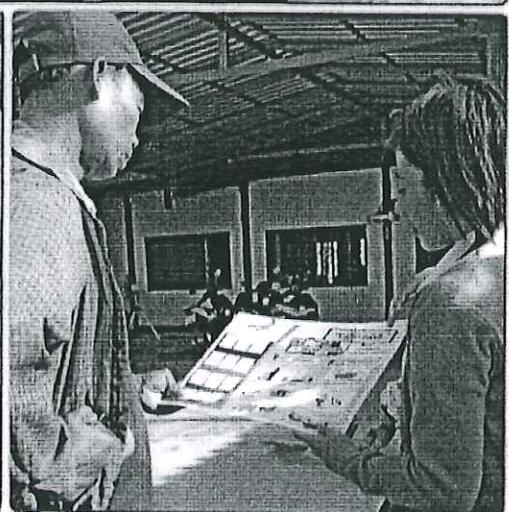
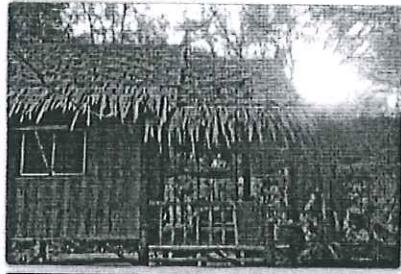
วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- เพื่อจัดการเรียนการสอนสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบ โครงการโดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้
- เพื่อประเมินผลการเรียนการสอนสื่อ สร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา ในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นแหล่งเรียนรู้
- เพื่อศึกษาแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและ สิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ ชุมชนเป็นฐาน

4

ภาพตัวอย่าง กิจกรรมโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน

ภาพตัวอย่าง กิจกรรมโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน

รายงานผลการบูรณาการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัย

ในการบูรณาการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัย ในรายวิชาสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษา โครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน และโครงการวิจัยแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน ก่อให้เกิดประโยชน์ ดังนี้

1. การบูรณาการการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการเป็นเสมือนสะพานเชื่อมระหว่างผู้เรียนกับห้องเรียนและโลกภายนอกซึ่งผู้เรียนสามารถจะนำความรู้ที่ได้รับมาปรับใช้ได้ในชีวิตจริงของผู้เรียน ทั้งนี้ เพราะว่าผู้เรียนต้องนำความรู้ที่ได้จากขั้นเรียนมาบูรณาการเข้ากับกิจกรรมที่จะกระทำ เพื่อนำไปสู่ความรู้ใหม่ ๆ ด้วยการสร้างความหมาย การแก้ปัญหา และการค้นพบด้วยตนเอง สามารถบูรณาการความรู้มาช่วยกันทำโครงการ เรียนรู้จากการทำงานร่วมกับผู้อื่น รู้จักการทำงานทางข้อมูล ความรู้ ต่างๆ ด้วยตนเอง ฝึกทักษะการสื่อสาร รู้จักการคิดแก้ไขปัญหา
2. การบูรณาการการเรียนการสอนกับการบริการวิชาการทำให้นิสิตได้ฝึกกระบวนการบริการวิชาการ และมีบทบาทในการเป็นผู้บริการแก่ชุมชน ซึ่งจะยังประโยชน์ต่อกระบวนการเรียนการสอนและวัฒนธรรมของรายวิชา เนื่องจากการบูรณาการตั้งกล่าวทำให้นิสิตเกิดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับความสำคัญของสื่อเพื่อการเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาที่เหมาะสมกับสภาพชุมชน สามารถวิเคราะห์และเลือกใช้สื่อเพื่อประยุกต์ในการสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาอย่างสร้างสรรค์ จนนำไปสู่ผลิตสื่อ และการประยุกต์ใช้สื่อเพื่อสื่อสารทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพในสภาพพื้นที่จริง
3. การเรียนรู้โดยใช้ชุมชนเป็นฐาน เป็นแหล่งเรียนรู้จริงที่ไม่สามารถนำทรัพยากรมาเรียนรู้ในชั้นเรียน ดังนั้นการใช้ประโยชน์จากทรัพยากรนอกห้องเรียน เช่น ทรัพยากรธรรมชาติ ทรัพยากรบุคคล ทรัพยากรทางสังคม หรือทรัพยากรที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น ห้องเรียน สถานที่ จังหวัดให้เกิดการสอนที่ตอบสนองการเรียนรู้ที่เป็นกระบวนการ (Process of Learning) การเรียนรู้โดยปฏิบัติจริง(Learning by doing) ได้อย่างดีเยี่ยม
4. การจัดกิจกรรมโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ชุมชน เป็นการพัฒนามนุษย์ ที่เกิดจากการถ่ายทอดองค์ความรู้และแนวทางปฏิบัติที่ดีในด้านการเกษตรและ

สิ่งแวดล้อมสู่ชุมชน ซึ่งเป็นการถ่ายทอดองค์ความรู้จากมหาวิทยาลัยสู่ชุมชนดังกล่าวจะจะก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านการประกอบอาชีพรวมถึงด้านคุณภาพชีวิต อันจะเป็นประโยชน์ต่อชุมชนต่อเนื่อง ต่อไป

5. ในการวิจัยแนวทางการพัฒนาการจัดการเรียนรู้สื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาในรูปแบบโครงการโดยใช้ชุมชนเป็นฐาน โดยการศึกษารูปแบบและออกแบบการจัดการเรียนการสอน นำผลประเมินผลการเรียนการสอนและโครงการบริการวิชาการ มาใช้ในการจัดทำแนวทางการพัฒนา นั้นเป็นกระบวนการที่ทำให้เห็นแนวทางการพัฒนาการบูรณาการทั้งในด้านการเรียนการสอน การ บริการวิชาการ ได้อย่างชัดเจนยิ่งขึ้นและเป็นแนวปฏิบัติที่ดีต่อไป

ทั้งนี้ในการบูรณาการเรียนการสอน บริการวิชาการ และการวิจัยในครั้งนี้มีข้อเสนอแนะและข้อควรปรับปรุง ดังนี้

1. การประสานงานและการคัดเลือกชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้ ในการให้บริการสื่อสร้างสรรค์นั้น ควรเพิ่ม เกณฑ์ด้านความสอดคล้องในการเดินทางและความปลอดภัยของนิสิตในการเข้าให้บริการแก่ชุมชน
2. ในการพัฒนาโครงการครั้งต่อไปควรมีการให้บริการสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อมศึกษาแก่ ชุมชนที่เป็นแหล่งเรียนรู้เพื่อให้เกิดการพัฒนาที่ต่อเนื่อง
3. ควรมีกำหนดแนวทางในการการคัดเลือกสื่อสร้างสรรค์ทางเกษตรและสิ่งแวดล้อม เพื่อพัฒนาต่อยอด เป็นสิ่งประดิษฐ์หรือนวัตกรรมต่อไป
4. จากผลการประเมินการเรียนการสอนและการพัฒนาโครงการบริการสื่อสร้างสรรค์พบว่า นิสิตได้นำ องค์ความรู้และประสบการณ์จากการเรียนรู้ในชั้นเรียนมาใช้อย่างหลากหลาย เช่น คอมพิวเตอร์ การ ทำงานฟาร์ม การวัดและประเมินผล และการวิจัย ดังนั้นจึงควรมีการบูรณาการข้ามรายวิชาในด้าน เนื้อหาหรือกิจกรรมเพื่อช่วยให้เกิดการพัฒนาโครงการที่ดีมากขึ้นต่อไป